Dossier Draagmoeder

Een draagmoeder is een vrouw die zwanger is voor een ander: de wensouder(s). De draagmoeder staat het kind na de geboorte af aan de wensouders. Niet-commercieel draagmoederschap is toegestaan in Nederland.

Beleidsinformatie:

- Draagmoederschap: wat mag en wat mag niet?
- Vormen van draagmoederschap
- Staatscommissie onderzoekt draagmoederschap
- Draagmoederschap in het buitenland

Vraag-en-antwoord:

- Hoe draag ik als draagmoeder het ouderlijk gezag over aan de wensouder(s)?

[Subpagina]

Draagmoederschap: wat mag en wat mag niet?

In Nederland is draagmoederschap onder omstandigheden mogelijk. Wensouders kunnen een draagmoeder binnen de eigen kring zoeken. Voor kosten die er zijn voor de draagmoeder kan een vergoeding worden gegeven. Het bevorderen van commercieel draagmoederschap is verboden.

Draagmoederschap onder omstandigheden mogelijk

In Nederland is draagmoederschap mogelijk:

- Wensouders kunnen een draagmoeder binnen de eigen kring (bijvoorbeeld van vrienden en familieleden) zoeken (dus bijvoorbeeld niet deze wens openbaar maken op social media).
- Voor kosten die er zijn voor de draagmoeder kan een vergoeding worden gegeven.

Verbod op bevorderen van (commercieel) draagmoederschap

Het bevorderen van (commercieel) draagmoederschap is in Nederland verboden. Het verbod is geregeld in de artikelen 151b en 151c van het Wetboek van Strafrecht.

Wat niet mag:

- websites die reclame maken om vraag en aanbod rond draagmoederschap te stimuleren;
- wensouders die bijvoorbeeld via social media openbaar maken dat ze een draagmoeder zoeken. Of andersom: een draagmoeder die op zoek is naar wensouders.

[Subpagina]

Vormen van draagmoederschap

Draagmoederschap bestaat in 2 varianten. In het ene geval wordt een eicel van de draagmoeder zelf gebruikt. In het andere geval is er geen genetische verwantschap.

Er zijn 2 vormen van draagmoederschap:

- **Via natuurlijke weg of kunstmatige inseminatie**

  De draagmoeder wordt via de natuurlijke weg of via kunstmatige inseminatie bevrucht. De bevruchte eicel is afkomstig van de draagmoeder. Dit wordt laagtechnologisch draagmoederschap genoemd. De draagmoeder is genetisch de moeder van het kind.

- **Via een embryo**

  Bij de draagmoeder wordt een embryo ingebracht dat ontstaan is door reageerbuisbevruchting. De eicel die voor de bevruchting is gebruikt, is niet van de draagmoeder. Dit heet hoogtechnologisch draagmoederschap. De draagmoeder is niet de genetische moeder van het kind.

  Bij hoogtechnologisch draagmoederschap in Nederland moeten eicel en zaadcel afkomstig zijn van beide wensouders. Dit staat in de Richtlijn hoogtechnologisch draagmoederschap uit 1998. Artsen bekijken op dit moment of het nodig is de richtlijn te wijzigen.

[Subpagina]

Staatscommissie onderzoekt draagmoederschap

Een staatscommissie onderzoekt of draagmoederschap in een wet geregeld moet worden.

Staatscommissie herijking ouderschap

Het kabinet heeft een staatscommissie in 2014 opdracht gegeven uit te zoeken of er in Nederland een wettelijke regeling moet komen voor draagmoederschap. Deze Staatscommissie herijking ouderschap zal onder meer ingaan op de volgende vragen:

- Hoe wordt draagmoederschap beoordeeld - ook met het oog op het belang van het kind?
- Hoe is draagmoederschap in het buitenland geregeld?

De commissie is gevraagd om vóór 1 mei 2016 advies uit te brengen.

[Subpagina]

Draagmoederschap in het buitenland

Wensouders gaan soms naar het buitenland om via een draagmoeder een kind te krijgen. Dit kan voor de draagmoeder en voor het kind onwenselijke situaties opleveren.

Gebruik anonieme donoren onwenselijk

In landen zoals India, Oekraïne en enkele staten in de VS is commercieel draagmoederschap toegestaan. Ook het anoniem doneren van eicellen en zaadcellen is in die landen vaak geoorloofd. Om die reden zijn er Nederlandse wensouders die naar het buitenland gaan om via een draagmoeder een kind te krijgen.

Nederland vindt het gebruik van een anonieme donor onwenselijk. Elk kind heeft het recht te weten van wie het afstamt. In artikel 7 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind staat dat een kind, voor zover mogelijk, het recht heeft zijn of haar ouders te kennen.

Mogelijke uitbuiting van draagmoeders

In de meeste gevallen is het bevorderen van draagmoederschap geen mensenhandel. Draagmoeders in het buitenland kunnen worden uitgebuit (door bemiddelaars en echtgenoten). En soms worden ze gedwongen om draagmoeder te zijn. In dat geval is wel sprake van mensenhandel. Dit schrijft het kabinet in een brief aan de Kamer van 27 januari 2015 over draagmoederschap en mensenhandel.

De Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen vroeg in een rapport eerder aandacht voor de situatie van draagmoeders in het buitenland en het risico dat zij worden uitgebuit.

Kind naar Nederland halen soms lastig

Wensouders die in het buitenland een draagmoeder inschakelen, kunnen tegen problemen aanlopen, zodra ze het kind naar Nederland willen halen.

Sommige landen erkennen de wensouders direct als juridische ouders. Dit is in strijd met de Nederlandse wet waarin staat dat de moeder uit wie het kind geboren is, de juridische moeder is. Als de wensouder vervolgens bij de ambassade een Nederlands paspoort aanvraagt voor het kind, wordt deze aanvraag afgewezen. Het kind kan dan dus niet naar Nederland reizen.

India verlangt inmiddels om die reden een verklaring van de overheid van het land van de wensouders. In die verklaring moet staan dat het kind de nationaliteit zal krijgen van dat land. Of tenminste toestemming heeft om Nederland binnen te komen. Nederland geeft dergelijke verklaringen niet af.

[VAC]

Hoe draag ik als draagmoeder het ouderlijk gezag over aan de wensouder(s)?

Volgens de Nederlandse wet bent u als draagmoeder juridisch de moeder van het kind. Indien de wensouders het kind willen adopteren, kunt u na de geboorte het ouderlijk gezag overdragen aan de wensouders. Daarna volgt een adoptieprocedure.

Draagmoeder is juridische moeder

De vrouw uit wie het kind wordt geboren is volgens de Nederlandse wet juridisch de moeder. U bent dus als draagmoeder na de geboorte formeel de moeder. Bent u getrouwd, dan is uw man de juridische vader van het kind.

Ondertekenen afstandsverklaring

Na de geboorte vraagt de Raad voor de Kinderbescherming u om een afstandsverklaring te ondertekenen. Met die verklaring doet u afstand van het kind. In die verklaring staat ook dat u geen betaling heeft ontvangen of zult ontvangen.

Wensouders en kind vormen pleeggezin

De wensouders mogen na de geboorte het kind opnemen in hun gezin. Ze vormen dan een pleeggezin. De Raad voor de Kinderbescherming moet daarvoor van tevoren toestemming geven. De Raad kijkt bijvoorbeeld of een wensouder een strafblad heeft. En of de wensouders geschikt zijn om een kind op te voeden. De Raad kan in het onderzoek vragen om mee te werken aan een DNA-test. Het kind opnemen in het gezin zonder deze toestemming is strafbaar.

Wensouders krijgen voogdij

Als juridische ouder (draagmoeder) kunt u vervolgens de rechter vragen om uw ouderlijk gezag te beëindigen. Eerst onderzoekt de Raad voor de Kinderbescherming deze aanvraag. Uiteindelijk beslist de rechter of de wensouders voogdij kunnen krijgen.

Adoptie door wensouders

Wanneer de wensouders het kind 1 jaar verzorgd en opgevoed hebben, kunnen zij de rechtbank om adoptie vragen. Als draagmoeder doet u dan definitief afstand van het ouderlijk gezag. Pas na adoptie zijn de wensouders de juridische ouders geworden.

Erkenning van het kind

Als de draagmoeder niet getrouwd is, bestaat er daarnaast de mogelijkheid voor één van de wensouders om het kind (prenataal) te erkennen. Deze ouder hoeft het kind dan niet te adopteren.